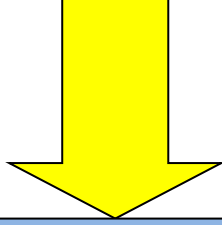


# OSMANLI'DA YENİLİK HAREKETLERİ

ISLAHAT  
(İYİLEŞTİRME, DÜZELTME )



Osmanlı Devleti'nde Gerileme  
Döneminden itibaren bozulan  
alanlarda **yapılan yeniliklere**  
verilen isimdir.

## Osmanlı'nın Geride Kalmasının Sebepleri

Coğrafi Keşifler ile ticaret yollarının değişmesi Osmanlı gelirlerinin azalması

Savaşların uzun sürmesi ve savaşlarda yenilgilerin başlaması

Tımar sisteminin bozulması ile üretimin azalması

Yenileri öğrenme hızının azalması

*Sosyal Bilgiler Öğretmeni Oktay Gülmez*

Padişahların deneyimsiz olması

**Sosyal Bilgiler Öğretmeni**  
**Oktay Gülmez**

# LALE DEVRİ (1718/PASAROFÇA ANTLAŞMASI-1730/PATRONA HALİL İSYANI)

## TANIM

Osmanlı tarihinde 1718 Pasarofça Antlaşması ile başlayıp 1730 Patrona Halil isyanı ile sona eren devrine **Lâle Devri** denilir.

LALE DEVRİ'NİN ;  
Padişahı **III. Ahmet**  
Sadrazamı **Nevşehirli Damat İbrahim Paşa**  
Şairi **Nedim**'dir.

## Hap Bilgi

Lale Devri'nde özellikle **kültürel** alanda birçok yenilik yapılmıştır. Yapılan yeniliklerde Avrupa örnek alınmıştır. Bu durum Osmanlı toplumunun düşünsel ve kültürel yapısında değişmeye yol açmıştır.

## Unutma!!

Lale Devri'nde **askeri alanda** ıslahat yapılmamıştır.

## BU DÖNEMDE YAPILAN İSLAHATLAR (YENİLİKLER)ŞUNLARDIR:

1. Komşu ülkelerle barış siyaseti izlenmiş, İstanbul'da **saraylar, köşkler ve lale bahçeleri** yapılmıştır.
2. Avrupa'ya **ilk kez geçici elçilikler** açılmıştır. Osmanlı Devleti bu gelişmeyle Avrupa'daki gelişmeleri yakından takip etmeyi amaçlamıştı
3. Fransa'ya elçi olarak gönderilen **Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi**, Fransa'da gördükleri ve önemini anladıkları matbaayı Osmanlı Devleti'ne getirmek için İstanbul'da **İbrahim Müteferrika** ile işbirliği yaparak **ilk devlet matbaasını** kurmuşlardır (1727).  
**Hap bilgi:** Şeyhülislamdan alınan fetva ile bu matbaada dini kitapların dışındaki kitapların basılması kabul edilmiştir. Dini kitaplar ise eskisi gibi elle yazılacaktı. Buradaki amaç hattatların işsiz kalmasını önlemektir.
4. İstanbul'da çıkan yangınları söndürmek için Yeniçeriler arasından **Tulumbacılar Bölüğü** adıyla **ilk kez İtfaiye Bölüğü** oluşturuldu.
5. İstanbul'da çini ve kumaş imalathaneleri açıldı.
6. **İlk kez çiçek aşısı uygulandı.**
7. Yalova'da **kağıt fabrikası** açıldı.
8. İstanbul'un çeşitli yerlerinde **kütüphaneler** açıldı.
9. Sivil mimari gelişti. Avrupa mimarisi Osmanlı mimarisini etkiledi (**Barok mimarisi**). Bu dönemde pek çok saray, kütüphane, köşk, çeşme ve kasırlar yapıldı Bunlar içinde en ünlüleri

## Hap Bilgi

Lâle Devri, Osmanlı Devleti'nde **batının üstünlüğünün** kabul edildiği, batının örnek alınarak ıslahatların yapıldığı **ilk dönemdir.**

## Patrona Halil İsyanı ve Lâle Devri'nin Sonu

- Lâle devri, ıslahatlarla birlikte özellikle saray çevresi ve üst düzey idareciler için zevk ve eğlence devri olmuştur.
- Lâle devri boyunca devam eden Osmanlı - İran savaşlarının getirdiği ekonomik bunalım karşısında saray çevrelerinin lüks ve eğlence içinde yaşaması halk arasında hoşnutsuzluk yaratmıştır.
- **Patrona Halil** adlı bir şahsın başlattığı isyan kısa zamanda büyüdü. Bu isyan sırasında Damat İbrahim Paşa öldürüldü. III. Ahmet tahtan indirildi. Kağıthane ve Boğaziçi'ndeki yalılar ve köşkler yakıldı. Lâle bahçeleri tahrip edildi. Böylece Lâle Devri sona erdi (1730),

# III. Selim Dönemi Islahatları 1789-1807



- Devletin zayıflamasının **nedenleri ve çözümü** hakkında raporlar hazırlandı.
- Askeri, sosyal ve idari** alanlarda yenilikler yapılmıştır.
- Avrupa'nın önemli merkezlerine **sürekli elçilikler** kurulmuştur.
- Avrupa tarzında ordu olan **Nizami Cedit Ordusu**'nu oluşturdu.
- Bu ordunun ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile **İradı Cedit Hazinesi** oluşturulmuştur.
- Yabancı dil eğitime önem verildi.** Askeri okullarda Fransızca eğitimi başladı.
- Yerli malı** kullanımına önem verdi
- Mühendishane-i Berri Hümayun (**Kara Mühendis Okulu**) adlı yeni bir askeri okul açıldı.
- Nizami Cedit ordusundan rahatsız olan **yeniçeriler Kabakçı Mustafa** önderliğinde isyan ederek III. Selim'i tahttan indirdiler.

## Hap Bilgi

Avrupa'daki gelişmeleri yakından **takip etmek için** sürekli elçilikler acılmıştır.

## Hap Bilgi

III. Selim Döneminde yapılan yeniliklere genel anlamda **Nizami Cedit** denilmektedir.

## Hap Bilgi

III.Selim'in Yeniçeriler tarafından tahttan indirilmesi **Yeniçerilerin yeniliklere karşı olduğunu** gösterir.

# II. Mahmut Dönemi Islahatları 1808-1839



- Güçlü toprak sahibi âyanlarla **Sened-i İttifak**'ı imzalamıştır. Padişahın **otoritesini (gücünü)** kısıtlandıran bir sözleşmedir.
- Sürekli yeniliklere karşı gelen **Yeniçeri Ocağını** kaldırılmıştır.
- Yeniçeriler yerine **Asakir-i Mansure-i Muhammediye** adı verilen yeni bir ordu kurulmuştur.
- Devlet işlerinin görüşüldüğü yer olan Divan sistemi kaldırıldı. Yerine **Nazırlık (Bakanlık)** sistemi geldi.
- Çıkarılan kanunları **halka duyurabilmek** için 1831 yılında **Takvimi Vekayi** adı ile gazete çıkarılmıştır.
- 1831 yılın ilk defa **nüfus sayımı** yapılmıştır. Bu sayımda sadece **erkekler** sayılmıştır.

## Hap Bilgi

Yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla **yeniliklerin önü açılmıştır.** Bu olaya hayırlı bir olay olduğu için **Vakayı Hayriye** denilmiştir.

## Hap Bilgi

İlk resmi gazete **Takvimi Vekayi**'dir.

## Hap Bilgi

**Asker sayısını** öğrenmek ve toplanacak **vergileri hesaplamak** için nüfus sayımı yapılmıştır

# Tanzimat Fermanı

3 Kasım 1839 tarihinde Gülhane Parkı'nda **Tanzimat Fermanı** adı verilen **halka çeşitli hakların verildiği** ferman okunmuştur.

Herkesin mal, can, ırz, namus ve hürriyetine saygı duyulacaktır.

Toplumsal

Herkesin kanun önünde eşit olacaktır.

Hukuksal

Herkesin gelirine göre vergi ödeyecektir.

Ekonomik

Herkes askerlik yapacaktır.

Sosyal

Mahkemeler açık olacak kimse yargılanmadan cezalandırılmayacaktır.

Hukuksal

# Islahat Fermanı

18 Şubat 1856 tarihinde Kırım Harbi zamanında yapılacak olan Paris Barış Anlaşması'nda lehimize kararlar alınması için azınlıklara haklar verilmiştir.



Yabancı devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek amaçlanmıştır.



Azınlıklara haklar vererek bizden ayrılmasını engellemek amaçlanmıştır.

## II. Mahmut Sonrası Bazı Önemli Yenilikler

-1840 yılında **Postane** kurulmuştur. Ülke içerisinde halkın **mektup, paket ve paraları** bu kurum sayesinde düzenli olarak ulaştırılırdı.

-1851 yılında **deniz ulaşımını** düzenli hale getirmek için **Şirketihayriye** kuruldu.

-İlk **telgraf hattı** kurulmuştur.

-1856 yılında **İzmir-Aydın** arasına Anadolu'daki **ilk demiryolu** hattı yapılmıştır.

-**Mithat Paşa'nın** girişimleri ile önce **çiftçiyi tefecilerden kurtarmak** için **Memleket Sandıkları** kurulmuş sonra **Ziraat Bankasına** dönüştürülmüştür.

**Sosyal Bilgiler Öğretmeni Oktay Gülmez**



# ETKİNLİK ÇALIŞMASI

ÖRNEK CÜMLELER	Doğru	Yanlış
İlk Defa III. Selim döneminde Avrupa'dan yenilikler getirilmiştir.		
Ziraat Bankası'nın kurulmasına Niş Valisi Mithat Paşa öncülük etmiştir.		
Posta Nezareti'nin kurulması ulaşım alanında bir yeniliktir.		
Osmanlı Devleti yapacağı yeniliklerle devleti eski gücüne kavuşturmayı hedeflemiştir.		
Osmanlıda yenilikleri askerler istemiş ve bu yüzden yenilikler daha çok askeri alanda olmuştur		

## BİL BAKALIM

1- İlk defa Avrupa'dan yeniliklerin getirildiği dönemdir?

Cevap:

2- Lale Devri'ne son veren isyandır?

Cevap:

3- Lale Devri'nde yangınları söndürmek için oluşturulan kurumdur?

Cevap:

4- Lale Devri'nde Avrupa'daki gelişmeleri yakından öğrenmek için yapılan çalışmadır?

Cevap:

5- III. Selim'in oluşturduğu ordudur?

Cevap:

6- II. Mahmut'un Yeniçerilerin kaldırması ile oluşturduğu yeni ordudur?

Cevap:

7- İlk Resmi Gazetemizdir?

Cevap:

8- Anadolu'da ilk demiryolunun yapıldığı güzergahtır?

Cevap:

9- Divanı- Hümayunu kaldıran padişahdır?

Cevap:

10- II. Mahmut'un ayanlarla imzaladığı anlaşmadır?

Cevap:

1- Osmanlı Devleti'nde yapılan ıslahat hareketleri sonucunda;

- I. Matbaa kuruldu,
- II. Ziraat Bankası açıldı,
- III. Posta teşkilatı kuruldu.

Bu ıslahatlar, aşağıdaki alanların hangisinde değişim yaşandığına kanıt olamaz?

- A) Askerlik B) Ekonomi C) Kültür D) Haberleşme

2-



Sosyal Bilgiler öğretmeni Oktay Hocanın bu sorusuna yukarıdaki öğrencilerden hangisi ya da hangileri doğru cevap vermiştir?

- A) Yalnız Betül B) Veli ve Betül
- C) Ayşegül ve Murat D) Veli ve Ayşegül

3-

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde;

- Divanühümayun'un kaldırılarak Bakanlıkların kurulması
- İzmir-Aydın demiryolunun yapılması
- Ziraat Bankasının açılması gibi yenilikler yapılmıştır.

Bu bilgilere göre, hangi alanda yenilik yapıldığı söylenemez?

- A) Ulaştırma B) Yönetim C) Eğitim D) Ekonomi

4-

Kuruluş ve Yükselme döneminde büyük faydası olan Yeniçerilerin, özellikle Duraklama ve Gerileme döneminde karışıklıkların ve otoritenin bozulmasının yanında yapılan düzenlemelerinde uygulanmasına neden olmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi II. Mahmut'un 1826'da yeniçerileri kaldırmasının en önemli sonuçlarından birisidir?

- A) Islahatların önündeki en büyük engelin ortadan kalkması
- B) Padişahların korunmasız kalması
- C) Osmanlının savaşlarda askersiz kalması
- D) Osmanlıda devşirme sisteminin son bulması

**Sosyal Bilgiler Öğretmeni**  
**Oktay Gülmez**

# Osmanlı Kültür, Sanat ve Estetik Anlayışı

-Osmanlı Devleti’ni de bir çok seyyah gezmış ve Osmanlı hakkında bilgiler vermişlerdir.

## Seyyah

Gezmek, görmek ve tanımak için geziye çıkan kişilere “seyyah” denilir.

## Seyahatname

Seyyahların yazdıkları bu kitaplara da “seyahatname” denir.

## Seyyahlar Hangi Konulardan Bahsetmişlerdir?



## ETKİNLİK ÇALIŞMASI

ÖRNEK CÜMLELER	Doğru	Yanlış
Osmanlı Devleti’ni gezen seyyahlar Türklerin misafirperverliklerinden bahsetmiştir.		
Selçuklu ve Osmanlı mimari eserlerinde estetik açıdan özen gösterilmemiştir.		
Bazı eserler günümüzde dahi kullanılması dayanıklılığın ve sürekliliğin göstergesidir.		
Osmanlı mimarisi günümüzde aynı devam etmektedir.		
Seyyahların anlatımına göre Osmanlıda konukseverlik üst seviyede idi.		

**Sosyal Bilgiler Öğretmeni**  
**Oktay Gülmez**

-SON-